

De overdracht van een familiale onderneming: Hoe vandaag schenken met vrijstelling van schenkbelasting? Vlaams Gewest

U heeft een familiale onderneming en wenst de fakkel door te geven aan de volgende generatie. Hiervoor bent u verschillende opties aan het bekijken, waaronder een schenking. U heeft vernomen dat deze schenking kan gebeuren met vrijstelling van schenkbelasting. Wat zijn de voorwaarden voor deze gunstregeling en wat zijn de aandachtspunten hierbij?

Recentelijk werden er wijzigingen doorgevoerd aan deze gunstregeling. Deze expertisefiche houdt rekening met de wijzigingen doorgevoerd door het Programmadecreet bij de begroting 2026, goedgekeurd op 18/12/2025.

Begrip familiale onderneming

Een familiale onderneming kan worden uitgeoefend onder twee verschillende juridische basisvormen, nl. een eenmanszaak of vennootschap.

Een eenmanszaak betekent dat u de onderneming uitoefent als natuurlijke persoon. U maakt m.a.w. geen gebruik van een vennootschap, waardoor u ook met uw privévermogen aansprakelijk bent voor eventuele schulden van de onderneming.

Een (familiale) onderneming kan ook worden uitgeoefend onder de vorm van een vennootschap, vaak een BV of NV. In een dergelijk geval betreft het dus een aparte rechtspersoon die de onderneming uitoefent en niet uzelf als natuurlijke persoon.

In beide gevallen bestaat er een vrijstelling in de schenkbelasting: bij een familiale eenmanszaak geldt deze vrijstelling voor de schenking van de beroepsmatig aangewende activa, en bij een familiale vennootschap voor de schenking van de aandelen van de vennootschap.

Voor de eenvoud gaan wij er in deze bijdrage vanuit dat de familiale onderneming wordt uitgeoefend via een vennootschap. Voor een eenmanszaak gelden grosso modo dezelfde principes.

Algemene principes bij een schenking

Een rechtstreekse schenking van aandelen van een (familiale) vennootschap gebeurt steeds via een notariële akte. In de regel is daarbij schenkbelasting verschuldigd. De concrete tarieven van de

schenkbelasting zijn afhankelijk van **(i)** de woonplaats van de schenker en **(ii)** de relatie tussen de schenker en de begiftigde¹.

Als u aan bepaalde voorwaarden voldoet, kunt u echter genieten van een vrijstelling van schenkbelasting. U kan m.a.w. de aandelen van uw familiale vennootschap schenken tegen 0% schenkbelasting.

De voorwaarden voor deze vrijstelling van schenkbelasting verschillen naargelang het Gewest waarvan de schenker inwoner is, nl. het Vlaams Gewest, het Waals Gewest of het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. De schenkbelasting is immers geregionaliseerd, zodat elk Gewest in België zijn eigen gunstregeling voor de schenking van een familiale onderneming kent.

De woonplaats waarin de schenker het langste heeft gewoond in de vijf jaren voorafgaand aan de schenking bepaalt welk Gewest bevoegd is. De maatschappelijke zetel van de vennootschap is dus niet relevant.

In wat volgt gaan wij ervan uit dat u als schenker een inwoner bent van het Vlaams Gewest. Dezelfde regels zijn in principe van toepassing in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, met uitzondering van enkele kleine verschillen.

Voorwaarden op het moment van de schenking

Om te kunnen genieten van de vrijstelling van schenkbelasting voor een schenking van aandelen van een familiale vennootschap, moeten in de eerste plaats een aantal voorwaarden vervuld zijn op het moment van de schenking zelf.

VOORWAARDE 1: ZETEL VAN WERKELIJKE LEIDING BINNEN DE EER

De vrijstelling van schenkbelasting is enkel van toepassing op aandelen van een vennootschap met zetel van werkelijke leiding in één van de staten van de Europese Economische ruimte (EER). Dit zijn alle landen van de Europese Unie (EU), plus Noorwegen, Liechtenstein en IJsland.

De zetel van werkelijke leiding is de plaats van waaruit de fundamentele en strategische beslissingen van de vennootschap worden genomen. Dit stemt meestal – maar niet altijd – overeen met de statutaire zetel. Dit betekent dat u toch in aanmerking kunt komen voor het gunstregime indien uw vennootschap een statutaire zetel heeft buiten de EER, op voorwaarde evenwel dat u de vennootschap leidt vanuit een lidstaat van de EER (bv. vanuit België).

VOORWAARDE 2: PARTICIPATIEVOORWAARDE

Voor de wetgever is het essentieel dat de vennootschap een familiaal karakter heeft om te kunnen genieten van de vrijstelling van schenkbelasting. U moet daarom - samen met uw familie - aandelen bezitten van de familiale vennootschap die minstens 50% van de stemrechten in die vennootschap vertegenwoordigen.

Bezit u geen 50% van de stemrechten, dan volstaat het bezit van 30% van de stemrechten, op voorwaarde evenwel dat u **(i)** samen met één andere familie minstens 70% van de stemrechten bezit of **(ii)** samen met twee andere families 90% van de stemrechten bezit.

¹ Zo bedraagt in Vlaanderen en Brussel de schenkbelasting 3% voor schenkingen in rechte lijn (bv. aan kinderen of kleinkinderen) en 7% voor schenkingen aan andere personen dan de rechte lijn.

Aandelen die u onrechtstreeks aanhoudt via een andere vennootschap (bv. holding of managementvennootschap), mogen niet worden samengeteld met de aandelen die u zelf bezit.

Indien de aandelen van de familiale vennootschap in een maatschap werden ingebracht, dan mag u deze wel in rekening nemen. Men kijkt in dit geval naar de participaties die natuurlijke personen-aandeelhouders van de maatschap aanhouden.

Zoals aangehaald, mag u eveneens de aandelen mee in rekening brengen die andere familieleden bezitten. Concreet gaat het om de aandelen die volgende personen bezitten:

- De partner van de schenker (gehuwde, wettelijk samenwonende of 3 jaar feitelijk samenwonende partner);
- De verwanten in rechte lijn van de schenker (ouders, kinderen, kleinkinderen) alsook hun partners;
- De zijverwanten van de schenker tot en met de tweede graad (broers en zussen) en hun partners;
- De kinderen van broers en zussen van de schenker (neven en nichten).

Het is vereist dat u de aandelen in volle eigendom aanhoudt, met de nuance dat het vruchtgebruik en de blote eigendom verspreid mogen zijn over verschillende personen binnen de familie, zolang de familie in zijn totaliteit maar de volle eigendom bezit.

Voorbeeld: veronderstel dat u 50% van de aandelen in vruchtgebruik bezit en uw partner 50% van de aandelen in blote eigendom. Samen bezit u 50% van de aandelen in volle eigendom, waardoor er aan de vereiste van volle eigendom is voldaan.

In de praktijk zal de Vlaamse Belastingdienst (VLABEL) de participatievoorwaarde controleren door een kopie van het aandeelhoudersregister te vragen of een kopie van de ondertekende notulen van de laatste algemene vergadering voorafgaand aan de schenking waaruit de stemrechten blijken.

Merk op dat de wet niet vereist dat alle aandelen die u bezit moeten worden weggeschonken. Evenmin is het vereist dat u de aandelen in volle eigendom schenkt. U kiest zelf hoeveel aandelen u schenkt en onder welke voorwaarden. Zo kan u bijvoorbeeld beslissen om meerdere schenkingen te doen of een schenking met voorbehoud van vruchtgebruik.

Let wel, om te kunnen genieten van de vrijstelling moet u voor elke schenking van aandelen, telkens opnieuw analyseren of aan de participatievoorwaarde en overige voorwaarden is voldaan.

VOORWAARDE 3: ACTIVITEITSVOORWAARDE

De familiale vennootschap moet daarnaast een economische activiteit uitoefenen, nl. een vrij beroep of een nijverheids-, handels-, ambachts- of landbouwactiviteit.

Deze activiteit moet daadwerkelijk worden uitgeoefend. Het volstaat dus niet om te verwijzen naar de statutaire activiteit. Er moet m.a.w. sprake zijn van een reële economische activiteit.

Het was niet de bedoeling van de decreetgever om patrimoniumvennootschappen te laten genieten van de gunstregeling.

Vandaar dat het residentieel vastgoed (met inbegrip van bouwgronden) expliciet van de gunstregeling wordt uitgesloten.

Er dient dus rekening gehouden te worden met de mate waarin het residentieel vastgoed, uitgesloten van de gunstregeling, gereflecteerd wordt in de waarde van de aandelen van de vennootschap. Dit wordt gerealiseerd door de verkoopwaarde van de aandelen van de familiale vennootschap en het gedeelte van die waarde waarvoor het gunstregime niet kan worden genoten, te laten vaststellen door een bedrijfsrevisor of een gecertificeerd accountant in een verplicht verslag (zie hierna).

De waarde van het uitgesloten gedeelte zal worden belast aan het tarief voor roerende goederen in de schenkbelasting.

De gunstregeling kan enkel worden toegepast op de restwaarde, met name het verschil tussen de eerst vermelde waarde en de tweede waarde.

Op dit principe waarbij residentieel vastgoed wordt uitgesloten (met inbegrip van bouwgronden) heeft de wetgever een uitzondering voorzien voor patrimoniumvennootschappen die voldoen aan twee cumulatieve voorwaarden.

Ten eerste moet minstens 75% van de omzet worden gegenereerd door de uitoefening van een activiteit die betrekking heeft op residentieel vastgoed, zoals de ontwikkeling, verhuur of verkoop ervan.

Ten tweede moet de vennootschap in de drie jaar voorafgaand aan de schenking minstens één tewerkgestelde werknemer (in voltijdse eenheden) tellen. Deze tewerkstelling moet ook behouden blijven gedurende de drie jaar na de overdracht. De Vlaamse Regering erkent hiermee dat vennootschappen die professioneel en actief in residentieel vastgoed opereren, maatschappelijke waarde creëren. Het doel blijft het uitsluiten van louter passieve patrimoniumvennootschappen zonder personeel.

HOLDING- EN MANAGEMENTVENNOOTSCHAPPEN?

De activiteitsvoorwaarde heeft tot gevolg dat pure holding- of managementvennootschappen volgens VLABEL niet in aanmerking komen voor de vrijstelling van schenkbelasting. Deze vennootschappen hebben immers geen reële economische activiteit, aangezien hun activiteiten in principe bestaan uit het loutere passief aanhouden van aandelen of passieve bestuursactiviteiten.

Hierbij kunnen wij evenwel twee kleine kanttekeningen maken:

- Vooreerst aanvaardt VLABEL (tot op heden) wel dat zgn. 'actieve holdings' in aanmerking komen voor de vrijstelling van schenkbelasting. Dit zijn holdings die zelf wel een economische activiteit uitoefenen door het leveren van intra-groepsdiensten voor haar onderliggende vennootschappen. Voorbeelden van deze diensten zijn bv. het voeren van de boekhouding of het personeelsbeheer van een dochtervennootschap.
- Daarnaast kan een holding ook in aanmerking komen voor de vrijstelling van schenkbelasting, wanneer zij zelf minstens 30% van de aandelen aanhoudt van een vennootschap die wel een reële economische activiteit uitoefent. In voorkomend is de vrijstelling echter niet van toepassing op de volledige waarde van de aandelen van de holding, maar is deze beperkt tot de waarde van de onderliggende actieve dochtervennootschap.

Voor de uitsluiting van het residentieel vastgoed uit de gunstmaatregel, dient de volledige groepsstructuur in overweging te worden genomen, ongeacht of deze zelf een handelsactiviteit uitoefent.

Indien een holding als actieve vennootschap wordt beschouwd, zal de gunstmaatregel toegepast worden met toetsing van de aard van de activa van de onderliggende vennootschappen. Dit impliceert dat de

gunstmaatregel niet van toepassing is op het gedeelte van de waarde van de aandelen dat het residentieel vastgoed in de familiale vennootschap, en in voorkomend geval in participaties van minstens 10% van de familiale vennootschap in haar dochtervennootschappen, vertegenwoordigt. Voor participaties van minder dan 10% dient bijgevolg niet te worden nagegaan in welke mate de waarde van het residentieel vastgoed gereflecteerd wordt in de waarde van de aandelen van de dochtervennootschap.

Voor het bepalen van de waarde en de omvang van de aandelen waarvoor het gunstregime kan worden genoten zal ook hier beroep worden gedaan op een bedrijfsrevisor of een gecertificeerd accountant die een verplicht verslag zal opstellen.

VERPLICHT WAARDERINGSVERSLAG EN AANVRAAG BINDEND ATTEST

De mogelijkheid bestaat om voorafgaand aan de schenking bij de Vlaamse Belastingdienst de vervulling van de activiteitsvoorwaarde af te toetsen. Dit wordt ook een 'test-attest' genoemd, het is dan ook niet verplicht. Eens afgeleverd is het attest is wel bindend voor de Vlaamse Belastingdienst gedurende 60 dagen (als het over een schenking gaat). Het is zonder meer bindend als het over erfbelasting gaat.

Zoals hiervoor vermeld moet voor elke schenking met toepassing van het gunstregime wel verplicht een waarderingsverslag worden opgemaakt door een bedrijfsrevisor of een gecertificeerd accountant, tenzij de familiale vennootschap geen residentieel vastgoed aanhoudt.

Dit verslag moet voorafgaandelijk aan de schenking gedateerd zijn en binnen zeven dagen vanaf de eerste werkdag die volgt op de datum van registratie van de authentieke schenkingsakte aan de bevoegde entiteit van de Vlaamse administratie worden ingediend. Aan VLABEL kan vooraf het akkoord gevraagd worden met de in dit waarderingsverslag vastgestelde waardes. Dit akkoord moet binnen de 30 dagen vanaf de datum van het verslag worden aangevraagd. VLABEL zal zich beperken tot een marginale controle. VLABEL heeft 60 dagen om dit verslag af te leveren om het gevraagde attest af te leveren.

Voorwaarden nadat de schenking is uitgevoerd

Indien bovenstaande voorwaarden zijn vervuld op het moment van de schenking, zal er geen schenkbelasting verschuldigd zijn. Deze vrijstelling is echter slechts tijdelijk. Er moeten immers gedurende een periode van 3 jaar na de schenking nog aan aantal voorwaarden vervuld zijn, voordat de vrijstelling definitief is.

VLABEL controleert na deze periode van drie jaar of de familiale vennootschap aan deze voorwaarden heeft voldaan. Indien dit niet het geval is, zal VLABEL alsnog de verschuldigde schenkbelasting heffen (aan het normale tarief van 3% of 7%).

VOORWAARDE 1: BEHOUD VAN EEN REËLE ECONOMISCHE ACTIVITEIT EN PUBLICATIE JAARREKENING

De familiale vennootschap moet gedurende een termijn van drie jaar na de authentieke akte van schenking een reële economische activiteit uitoefenen. Het is niet nodig dat de aanvankelijke activiteit behouden blijft, zolang er maar sprake is van een ononderbroken reële economische activiteit.

De vennootschap moet daarnaast in de drie jaren die volgen op de schenking, een jaarrekening opmaken en publiceren.

VOORWAARDE 2: BEHOUD VAN PERSONEEL

Patrimoniumvennootschappen die zich willen beroepen op de hogervermelde afwijking op de beperking voor residentieel vastgoed dienen de tewerkstelling te behouden gedurende de drie jaar na de schenking.

VOORWAARDE 3: INSTANDHOUDING KAPITAAL OF EIGEN VERMOGEN

Gedurende drie jaar vanaf de datum van de authentieke akte van schenking, mag u niet overgaan tot een uitkering of terugbetaling van het kapitaal, als de familiale vennootschap een naamloze vennootschap is. Indien de familiale vennootschap de vorm aanneemt van een besloten vennootschap², mag u gedurende dezelfde periode niet overgaan tot een uitkering of terugbetaling van het eigen vermogen tot onder het bedrag van de verrichte inbrengen.

De wet spreekt van uitkering of terugbetaling, zodat eventuele verliezen die de vennootschap zou maken waardoor het kapitaal of eigen vermogen daalt, geen probleem vormen.

Bij niet-naleving van dit verbod tot uitkering of terugbetaling is aanvullende schenkbelasting verschuldigd. De concrete berekeningswijze van deze aanvullende belasting heeft in het verleden aanleiding gegeven tot discussies. De regeling verduidelijkt nu dat het normale tarief moet worden toegepast op het 'nominale' bedrag van de vermindering, in de verhouding dat de overgedragen aandelen tot het totaal aantal aandelen in de vennootschap staan.

Voorbeeld: moeder schenkt 100% van de aandelen van een familiale vennootschap ter waarde van 2.000.000 EUR aan haar twee kinderen. Op het moment van de schenking bedraagt het kapitaal 1.000.000 EUR. Indien binnen de 3 jaar na de schenking een kapitaalvermindering van 200.000 EUR plaatsvindt, bedraagt de bijkomende schenkbelasting 6.000 EUR, nl. 200.000 EUR x 3%.

UITKERING LIQUIDATIERESERVE?

Bij een uitkering van een liquidatiereserve moet u ook voldoende aandachtig zijn.

In de regel vormt de uitkering van een liquidatiereserve geen beletsel voor de toepassing van het gunstregime, aangezien een liquidatiereserve geen deel uitmaakt van de inbreng, maar wel van het eigen vermogen. Bij de uitkering van een liquidatiereserve daalt het eigen vermogen dus wel, maar meestal niet tot onder het bedrag van de inbreng.

De situatie is echter minder duidelijk, wanneer de vennootschap overgedragen verliezen heeft. In dergelijk geval zou de uitkering van een liquidatiereserve er immers toe kunnen leiden dat het eigen vermogen wel daalt tot onder het bedrag van de inbreng.

Voorbeeld: op datum van de authentieke schenkingsakte beschikt de familiale vennootschap over een eigen vermogen van 350.000 EUR, samengesteld uit een inbreng van 100.000 EUR, een liquidatiereserve van 300.000 EUR en overgedragen verliezen van 50.000 EUR. Indien u zou beslissen tot een uitkering van de volledige liquidatiereserve, dan daalt het eigen vermogen tot 50.000 EUR, hetgeen lager is dan de initiële inbreng van 100.000 EUR.

² Of een vennootschapsvorm heeft waarvoor het Belgische of buitenlandse recht dat de vennootschap beheerst, niet voorziet in het begrip kapitaal of een vergelijkbaar begrip.

VOORWAARDE 3: BEHOUD VAN ZETEL BINNEN DE EER

Als laatste voorwaarde is het vereist dat de zetel van werkelijke leiding van de vennootschap gedurende drie jaar vanaf de datum van de authentieke akte van schenking behouden blijft binnen de EER.

U mag m.a.w. de zetel van werkelijke leiding van de vennootschap wel verplaatsen, zolang dit maar naar een lidstaat is van de EER.

WIJZIGING AANDEELHOUDERS?

Een wijziging van de aandeelhouders van de geschonken familiale vennootschap in de drie jaar na de schenking, heeft geen invloed op het behoud van het gunstregime. De begiftigden van de familiale vennootschap kunnen dus de aandelen overdragen (bv. verkopen), indien de modaliteiten van de schenking dit toelaten.

In voorkomend geval is het echter wel raadzaam om in de verkoopovereenkomst van de aandelen een clause op te nemen die de overnemer verplicht om de voorwaarden voor het behoud van het gunstregime te respecteren.

Indien de overnemer deze voorwaarden niet respecteert, door bv. de zetel van werkelijke leiding te verplaatsen naar een land buiten de EEG of een kapitaalvermindering uit te voeren, riskeert u immers om het gunstregime te verliezen.

INWERKINGTREDING

De voorwaarden voor de toepassing van het gunstregime zijn van toepassing op alle authentieke schenkingsakten die worden verleden vanaf 1 januari 2026.

Conclusie

Een schenking van een familiale onderneming kan met vrijstelling van schenkbelasting gebeuren, op voorwaarde dat een aantal voorwaarden vervuld zijn. Indien u gebruik wenst te maken van deze gunstregeling is het aangewezen om voorafgaand aan de schenking een gedetailleerde analyse te maken of deze voorwaarden vervuld zijn, in het bijzonder wanneer uw vennootschap residentieel vastgoed en bouwgrond bezit.

Minstens even belangrijk is dat u aandacht heeft voor de voorwaarden die ook gedurende een periode van de drie jaar na de schenking vervuld moeten blijven.

Wenst u meer informatie, aarzel dan niet om uw private banker te contacteren.

Publicatiedatum : 22 december 2025

Bank Degroef Petercam NV

Nijverheidsstraat 44 | 1040 Brussel

VAT BE 0403 212 172 | RPR Brussel | FSMA 040460 A

degroefpetercam.be

Dit is commerciële informatie uitgaande van Bank Degroof Petercam nv, met zetel te Nijverheidsstraat 44, 1040 Brussel (hierna "Bank Degroof Petercam"), die verantwoordelijk is voor de productie en de verdeling ervan.

De informatie in dit document is uitsluitend bedoeld voor algemene informatiedoeleinden en mag niet worden beschouwd als raad over financiële planning in de zin van de Wet van 25 april 2014, noch als enig ander advies, voorstel of persoonlijke informatie, noch als openbaar aanbod van financiële instrumenten. De algemene informatie in dit document is niet afgestemd op de individuele persoonlijke situatie van de geadresseerde/lezer/ontvanger. Dit document is niet bedoeld om een volledige beschrijving te geven van de geldende wettelijke bepalingen, de rechtsleer of de rechtspraak, noch van de financiële dienst(en) die Bank Degroof Petercam aanbiedt. Hoewel alle voorzorgen werden genomen en Bank Degroof Petercam bij de redactie van huidig document beroep heeft gedaan op bronnen welke ze betrouwbaar acht, kan Bank Degroof Petercam de juistheid of volledigheid van de informatie in dit document niet garanderen en kunnen noch Bank Degroof Petercam, noch haar verbonden vennootschappen, bestuurders, adviseurs of werknemers verantwoordelijk worden gesteld voor enige onjuiste, onvolledige of ontbrekende informatie, of voor enige rechtstreekse of onrechtstreekse schade, verlies, kosten, vordering of andere uitgave die voortvloeit uit het gebruik van dit document, behalve in het geval van opzettelijke fout of grove nalatigheid.

Huidig document mag niet worden gekopieerd of verspreid zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming vanwege Bank Degroof Petercam.

Bank Degroof Petercam is erkend door en staat onder prudentieel toezicht van de Nationale Bank van België, Berlaimontlaan 14, 1000 Brussel, en onder het toezicht van de Autoriteit voor Financiële Diensten en Markten (FSMA), Congresstraat 12-14, 1000 Brussel, voor de bescherming van beleggers en consumenten.

Verantwoordelijke uitgever: Bank Degroof Petercam

Wettelijk adres: Bank Degroof Petercam nv, Nijverheidsstraat 44, 1040 Brussel.

BTW: BE 0403.212.172 (RPR Brussel) - FSMA 040460 A